

Jak lidé vnímají atraktivitu MHD a jak podpořit její využívání?

22.4.2025 - | Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

Tým Doprava a mobilita z Fakulty sociálně ekonomické Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem (FSE UJEP) ve spolupráci se sociologickou agenturou STEM/MARK, a. s., realizoval na podzim 2024, díky projektu ATRAKTIV podpořenému Technologickou agenturou ČR a Ministerstvem dopravy ČR v rámci Programu na podporu aplikovaného výzkumu a inovací v oblasti dopravy - DOPRAVA 2030, rozsáhlé dotazníkové šetření mezi uživateli městské hromadné dopravy (MHD) v České republice. Do výzkumu se zapojilo více než 1 500 respondentů z 26 měst s vlastní MHD.

Výsledky ukazují, že veřejná doprava je cestujícími hodnocena velmi pozitivně – průměrně získala 8,1 bodu z maximálních 10. Nejvyšší spokojenost byla zaznamenána v Praze, kde je nabídka dopravních služeb nejširší, avšak vysokou úroveň spokojenosti vyjádřili cestující i v dalších městech.

Klíčové faktory ovlivňující využívání MHD

Cestující vnímají hromadnou dopravu jako cenově dostupnou, časově efektivní a pohodlnou alternativu k individuální automobilové dopravě. Mezi hlavní faktory preference MHD patří eliminace problémů s parkováním a možnost zakončit cestu na jiném místě, bez nutnosti vracet se k zaparkovanému automobilu. MHD je nejčastěji využívána pro pravidelné cesty do zaměstnání, vzdělávacích institucí a za volnočasovými aktivitami. Naopak při cestách na nákupy či výlety se zvyšuje podíl individuální automobilové dopravy nebo kombinace MHD s meziměstskými veřejnými dopravními prostředky, zejména železniční dopravou.

Digitalizace veřejné dopravy a preference platebních metod

Výsledky šetření potvrzují rostoucí význam digitálních nástrojů v oblasti veřejné dopravy. Mobilní aplikace využívá více než polovina respondentů pro nákup jízdních dokladů, vyhledávání spojů a získávání aktuálních provozních informací. Kombinace mobilních aplikací, webových stránek a SMS jízdenek představuje hlavní platební metodu pro téměř 50 % pravidelných cestujících, kteří nejsou osvobozeni od jízdného. Tradiční způsoby nákupu, jako jsou prodejní automaty, kontaktní centra dopravních podniků či nákup u řidiče, však nadále zůstávají relevantní, zejména ve starších věkových kategoriích.

Analýza priorit cestujících: poziční mapa faktorů spokojenosti

Dotazníkové šetření také zkoumalo, jaké faktory jsou pro pravidelné cestující v MHD nejdůležitější a které hrají spíše okrajovou roli. Mezi tři nejvýznamnější faktory patří bezpečnost ve vozidle (8,71 bodů z celkových 10), dodržování jízdního řádu (8,71 bodů) a frekvence spojů ve dne (8,57 bodů). Tyto aspekty hrají klíčovou roli ve vnímání MHD z pohledu cestujících a mají zásadní vliv na vnímání kvality veřejné dopravy. Naopak mezi nejméně důležité faktory patří možnost přepravy kola (4,6 bodů), možnost poskytnutí zpětné vazby dopravci či městu (5,88 bodů) a komfort cestování s dětmi ve věku 3-6 let (6,10 bodů).

Výzkum dále analyzoval, jak cestující vnímají jednotlivé dopravní prostředky – metro, tramvaj, trolejbus, autobus a vlak – a jak se liší jejich spokojenost s klíčovými aspekty přepravy. Kromě zjištění, které faktory jsou pro cestující nejdůležitější, studie odhaluje i oblasti, kde mají uživatelé

výhrady. Jako obecný problém se ukazuje čistota zastávek, v případě metra, které jinak získalo nejvyšší hodnocení, pak kapacita spojů ve špičce. U vlakové dopravy cestující nejčastěji kritizují nedodržování jízdních řádů. Výsledky zároveň umožňují srovnání mezi jednotlivými městy. Ukazuje se například rozdílná míra spokojenosti s přiměřeností ceny za hromadnou dopravu v různých městech.

„Naše studie ukázala, že cestující v České republice obecně vnímají městskou hromadnou dopravu velmi pozitivně, což je povzbudivé pro její další rozvoj,“ uvádí Ing. Mgr. Hana Brůhová Foltýnová, Ph.D., koordinátorka týmu Doprava a mobilita a hlavní řešitelka projektu ATRAKTIV. *„Zjištění o rostoucím využívání digitálních nástrojů pro nákup jízdních dokladů a vyhledávání spojů naznačují, že další digitalizace služeb může významně přispět k atraktivitě MHD pro cestující.“*

K podrobnému třídění výsledků slouží online poziční mapa, která vizualizuje vztah mezi spokojeností cestujících a důležitostmi jednotlivých parametrů veřejné dopravy. Jak dodává Ondřej Vácha ze STEM/MARK: *„Tato analýza poskytuje podklad pro dopravní podniky, organizátory a koordinátory veřejné dopravy, kteří tak mohou lépe zacílit opatření ke zlepšení kvality služeb pro stávající cestující.“* Poziční mapa je dostupná **ZDE**.

Projekt ATRAKTIV se zaměřuje na zvyšování atraktivity veřejné hromadné dopravy jako klíčového prvku udržitelné mobility. Hlavním výstupem bude certifikovaná metodika, která reflektuje potřeby různých skupin uživatelů, nejnovější trendy a technologické možnosti při výběru vhodných opatření. Projekt podpoří integraci veřejné dopravy do multimodálního systému s cílem zvýšit podíl cestujících, zlepšit její udržitelnost, přístupnost a bezpečnost a snížit negativní dopady dopravy na životní prostředí a společnost. Více o projektu na webu týmu **Doprava a mobilita**.

Sběr dat realizovala agentura STEM/MARK prostřednictvím online dotazování na Českém národním panelu, šetření se zúčastnilo celkem 1 522 respondentů. Dotazování byli obyvatelé měst, která mají vlastní MHD. Podmínkou pro účast ve výzkumu bylo využívání MHD v místě bydliště minimálně jednou týdně. Sběr dat probíhal v termínu od 14. do 20. října 2024.

Kontakt: Lucie Vávrová,

Projekt Možnosti zvyšování atraktivity užívání veřejné hromadné dopravy (CL01000190) je spolufinancován Technologickou agenturou ČR a Ministerstvem dopravy ČR v rámci Programu na podporu aplikovaného výzkumu a inovací v oblasti dopravy – DOPRAVA 2030.

<https://www.ujep.cz/cs/53764/jak-lide-vnimaji-atraktivitu-mhd-a-jak-podporit-jeji-vyuzivani>